

Andra budet

Du skall icke missbruka Herrens, din Guds, namn, o. s. v.

Vad är Guds namn, om icke att nämna Gud själv? Herren Gud bar således ännu ett bud om vårt förhållande till hans eget gudomliga väsende. Väl är det på honom, vi skola se i alla buden, d. ä., för hans skull skola vi vörda och hålla dem; men de två första buden tala direkt om hans persons dyrkan. Brotten mot dessa två första bud äro i egentlig mening majestätsbrotten, varmed Herren Gud blir personligen förnärad. Det är ock värt att bemärka, att det är just till dessa två första buden Herren Gud tillägger sina särskilda hotelser - till det första budet den förskräckliga hotelsen: »Jag är en nitälskande Gud» m. m., och till det andra budet: »Ty Herren skall icke låta den bliva ostraffad, som missbrukat hans namn.»

Den som betänker allt detta, och i allmänhet, att Herren Gud icke skämtar med sina bud och hotelser, samt att Herren Kristus så dyrt bekräftade dem, då han säger, att icke »den minsta bokstav eller en enda prick av dem skall förgås» - den, som kan besinna allt detta, skall icke sömnaktigt antaga, att han redan tillräckligt betraktat Guds heliga bud, allra minst det andra budet, som hela världen plägar hålla för det minst viktiga. Låt oss då med någon omsorg efterfråga, vad Herren Gud egentligen åsyftar med detta sitt andra bud. Det ligger något dunkelt däri. Jag ville gärna veta, vad Herren själv menar med ordet missbruka, eller »fåfängt föra», såsom grundtextens ord lyder. Vi kunna väl veta åtskilliga upplysta lärares och läroböckers förklaringar däröver, men jag ville gärna, om möjligt, se Gud själv inuti hjärtat, då han gav detta bud, se, vad han själv egentligen menade och åsyftade med orden »missbruka Guds namn». Var det till äventyrs något sådant å bane bland Israels folk, som vi mena med Guds namns missbruk, när Herren gav detta bud? Om jag visste något sådant, då förstode jag genast, vad Herren åsyftade.

Ja, historien omtalar verkligen något sådant. Den förmäler nämligen om en mycket allmänt rådande sed hos egyptierna, bland vilka Israels barn voro födda och uppfostrade, och bland vilka de hade genomlevat all sin tid, ända till sju veckor före lagens utgivande - det var nämligen den seden, att de i vardagligt tal brukade sina gudars namn dels till allehanda bekräftelser av vad de talade, dels ock till trolldom och besvärjelser. Men en allmän sed, varmed människor ifrån sin födelse uppväxt, är vanligen djupt inrotad hos dem. Därför kan man väl förstå, att detta även varit, händelsen med Israels folk, och att Herren därför ville förbjuda dem denna hednased, liksom han i utläggningen av det första budet så uttryckligt nämnde hednaseden att göra sig beläten och tillbedja dem.

Allt detta låter oss nu liksom med ögonen se, vad Herren i detta bud åsyftade. Herren Gud ville nämligen icke tillåta, att hans stora och heliga namn skulle på detta sätt lättsinnigt brukas till vad som helst, eller, såsom hans ord lydde, *föras fåfängt* eller *onyttigt*, utan att det skulle hållas så heligt, att ingen människa skulle nämna det utan egentlig mening. Guds namn skulle hållas så heligt, som han själv är. Ty vi skola åter besinna, att vi med Guds namn alltid nämna Gud själv - Guds namn är ju Guds nämnande, att vi så må säga - så att den, som missiktat Guds namn, han missiktat Gud. Nu vill Herren Gud icke tåla, att vi så missakta honom, att vi kunna nämna honom vid namn utan någon mening - mycket mindre, att vi skola bruka hans namn till något uppsåtligt ont. Men märk, att det är först det *föraktet för hans väsende*, att vi kunna nämna hans namn utan mening, som han här med hotelse av straff förbjuder. Sedan vill han ock hava något att säga om vårt bruk av tungan. Han vill icke tillåta, att vi bruka vår tunga huru som helst, liksom vi icke heller få bruka vår hand efter behag; därför har han i detta andra bud, liksom till en utveckling av det första, lärt oss, huru vi skulle även i det yttre, med ord och gärning, bevisa och utöva den gudsfruktan, som vi enligt första budet måste hysa i hjärtat.

Men gå vi nu in i den frågan, huru Guds namn missbrukas ibland oss, så komma vi in i en betraktelse, som är full av märkliga förhållanden, ja, så märkliga, att man kan begynna att ropa både av förundran och förskräckelse. Vi vilja börja med att betrakta det allmännaste, blott tanklösa missbruket av Guds namn, eller att man »med lättsinnighet förer Guds namn på tungan». Man menar ingenting ont därmed, man vet knappt, varför man använder de stora, heliga namnen: »Gud, Jesus Kristus», antingen till fullkomligt meningslösa fyllnadsord i sitt språk eller ock till uttryck av allehanda tillfälliga känslor och sinnesrörelser, såsom av glädje, sorg, förundran, vrede o. dyl. Det är knappt någon ibland världens alla synder, som uppenbarar så märkvärdiga förhållanden

som denna, nämligen först, när man betraktar, huru alls intet denna synd är aktad såsom synd; och för det andra, vad hon genom sin egen art uppenbarar, dels om en människas sinne, dels ock om satans djuphet och makt och hans regering över världens barn.

Det finnes intet bud inom hela Guds lag, som världens barn hålla så för intet, som det andra budet, ingen synd, vilken är dem så fjäderlätt och oviktig, som Guds namns missbruk; så att om någon talar om den synden såsom om en svår synd, så anses han nästan såsom mindre vetande. Men Herren Gud har visserligen andra tankar, då han icke blott satt detta bud näst efter det första, utan ock fästade vid detta sitt andra bud den förskräckliga hotelsen: »Herren skall icke låta den bliva ostraffad, som missbrukar hans namn.» Ja, redan i det ordet »ostraffad», vilket i grundtexten egentligen heter »oskyldig», har Herren liksom förutsett, att människor icke skulle vilja vidkännas någon syndaskuld för detta buds brytande, så att han genast svarat därpå, att han icke skulle låta dem gälla såsom oskyldiga, utan att han vill ställa dem till ansvar för sitt namns missbruk. Så borde vi ock ännu en gång besinna vad redan är anmärkt, att Herren Gud ser i sitt namns missbruk icke något mindre, än *förakt* för sitt heliga majestät - vilket är något vida mer, än alla synder av köttets svaghet, till vilka en mycket stark frestelse kan bringa en människa, som eljest på det djupaste vördar Gud och hans bud. Men att av blott lättsinne missbruka hans namn visar, att man rent av föraktar Gud och håller honom för intet. Din skapare och uppehållare, av vilken varje ditt andedrag beror; din frälsare, av vilken du måste begära din själs förskoning och salighet; din domare, som sist skall komma i himmelens sky med stor makt och härlighet - med honom och hans heliga namn vågar du så skämta, att du med lättsinniga utrop därav inblandar det i alla möjliga småsaker.

Det är ohyggligt att blott anföra dessa utrop, det sårar en from känsla, men de må dock utsägas för att om möjligt väcka de tanklösa. Mitt i skämtet och bland de fåfängligaste småsaker utropas: »Herre Gud!» »Jesus!» »Herre Jesus!» »Kors i Jesu namn!» Och detta är dock det namn, för vilket änglar och överänglar skyla sina anleten och ropa ett evigt: Helig, helig, helig, Herre Gud, allsmäktig - det namn, för vilket helvetets krafter bäva - ja, det namn, »som är över alla namn, i vilket alla knän skola böja sig, deras, som äro i himmelen, på jorden och under jorden». Och du håller det för så alls intet, att du kan föra det på tungan, utan att mena det allra minsta därmed, såsom man hör lättsinniga missbrukare av Guds namn, till en förment ursäkt, förklara, att de »mena alls intet därmed, det är blott en vana». Du kan således nämna Gud utan någon mening, endast av vana! Ar icke detta ett bevis, att du »föraktar Herren»? - vilket är den ogudaktiges tecken (Ps. 10: 3).

Tänk allvarligt på den frågan. Att en människa kan hava till sin vana att på detta lättsinniga sätt, utan någon mening, föra Guds namn på tungan, vad uppenbarar sådant om den människans sinne? Det är ju en gruvlig sak, som var och en inser, att det uppenbarar intet mindre än *ett ogudaktigt sinne* - icke blott ett syndigt väsende, nej, något mycket förskräckligare, rent av *förakt för Gud*, rent av den *härskande ogudaktigheten*, som hör till helvetet. De allra gruvligaste syndafall kunna icke bevisa så mycket om ett ogudaktigt sinne, som blott den vanan att med lättsinnighet föra Guds namn på tungan - ja, då det gruvligaste syndafall aldrig ensamt, eller i sig självt betraktat, utgör ett tillräckligt bevis, att sinnet var ogudaktigt, är däremot blott nämnda vana ensam ett bestämt bevis därpå. Den man, som Guds Ande kallar »en man efter Guds hjärta», kunde för en våldförande frestelse falla i de gruvligaste synder; men ingen människa, som läser Davids psalmer, hans djupa förkrosselse och ånger, kan ett ögonblick antaga, att David brukade med lättsinnighet föra Guds namn på tungan. Nej, vi hava alla ett livligt medvetande om ett stort svalg emellan Guds namns lättsinniga bruk och ett gudfruktigt sinne. Eller kan en människa, som har för vana att med lättsinnighet föra Jesu dyra namn på tungan, vara både förkrossad och saliggjord i detta namn samt ännu leva i gudsfruktan och Guds åkallande i sin anda? Härav finna vi ock, att ett *eljest* fromt leverne och de förträffligaste gärningar icke bevisa så mycket, att en människa är gudaktig, som hennes missbruk av Guds namn bevisar motsatsen - bevisar, att de vackra gärningarna flöto ur någon annan källa, icke voro gudsfruktans, trons och Andens frukter, ty då skulle hon också haft vörndnad för Gud och hans namn.

Vi säga icke, att den motsatta vanan, nämligen att aldrig missbruka Guds namn, bevisar, att sinnet är gudfruktigt; ty den fromma vanan kan ock bero blott av uppfostran eller någon annan lagisk eller mänsklig bevekelse; men däremot är alltid en fritt övad synd och föraktet för ett Guds bud ett bestämt bevis på ogudaktighet.

Genom det andra budet uppenbaras vidare, huru den *naturliga människans fromhet* är beskaffad: Gud betyder intet; hans ord och namn är såsom ett lätt väder; därför är det andra budet så oviktigt. Men t. ex. det fjärde budet, det är viktigt, ty vi vilja gärna bli hedrade av barn och tjänare; det femte budet är viktigt, ty att dräpa eller bli dräpt är något förskräckligt; sjätte, sjunde och åttonde buden hava ock sin vikt av likartade orsaker; men Gud, Guds namn, Guds välbehag eller förbud - vad betyder det? Sådan är världens fromhet.

Men den gamle ormen som förför hela världen, han vet, huru viktigt det är för hans rike, att hela världen med lättsinnighet för Guds namn på tungan; ty ett kraftigare medel kunde han icke uppfinna till att förslöa Herrens vapen och försoffa människors sinnen. Blott människorna bli väl vana vid att missbruka Guds namn och dagligen höra det missbrukas, så skall samma heliga namn och ord sedan icke mycket röra deras sinnen. Utan tvivel är denna djupa plan orsaken, varför hela massan av dem, som annars bekänna Gud och hans ord, är så flitig att missbruka Guds namn; ty annars kan man knappt begripa orsaken därtill.

Ty vi erinra oss, att till andra synder har människan i köttet sina naturliga frestelser, såsom till vrede, till vällust, till stöld och orättfärdighet; men vilka äro väl de naturliga anledningarna till Guds namns missbruk? Vilka köttets lustar tillfredsställas väl därigenom? Vad kan då vara orsaken, att världen är så flitig att däri trotsa Guds bud och hotelse? Tänk på detta förhållande. Jo, detta känner han, som heter »världens furste»; han har sin djupa plan och uträkning därmed. Måtte då alla kristna, som se denna satans djuphet, med synnerligt nit om detta bud varna, förmana och bestraffa, var de kunna, för denna så förhårdande syndaövning! Och måtte alla föräldrar och barnalärare med sträng uppmärksamhet vaka över sina barn i detta avseende och genast så förskräcka dem för Guds namns missbruk som för djävulen och helvetet!

Vi hava nu sett, vilket fruktansvärt ont som ligger redan i det blott lättsinniga och meningslösa bruket av Guds namn. Mer uppenbar är väl synden, då man ock uppsåtligt brukar den helige Gudens namn till opåkallade bekräftelser av sina ord, då det heter: »Så sant Gud lever», »Gud är mitt vittne» o. s. v. Huru Herren Kristus dömer över sådant, kunna vi se uti Matt. 5: 33-37, då han säger: »I haven hört, att det är sagt till de gamla: Du skall icke svärja falskt, utan du skall gälda Herren dina eder; men jag säger eder, att I skolen alls icke svärja, varken vid himmelen, ty han är Guds tron, eller vid jorden, ty hon är hans fotapall, eller vid Jerusalem, ty det är den store konungens stad. Ej heller må du svärja vid ditt huvud, ty du förmår icke göra ett enda hår vitt eller svart; utan edert tal skall vara: Ja, ja; nej, nej; vad därutöver är, det är av ondo.» Märkom dock, vilken sträng vördnad för Guds heliga majestät Herren här inskärper, då han icke ens tål, att någon svärjer vid himmelen, därför, säger han, att den är Guds tron; eller vid jorden, därför att hon är Guds fotapall; eller vid Jerusalem, därför att det är den store konungens stad, nämligen konungarnas Konungs - orden tyckas vara tagna ur Ps. 48: 2, 3, där Jerusalem kallas Guds stad och en stor Konungs stad - och därför tillåter icke Herren, att svaga, syndiga människor djärvt föra det i munnen till sina arma ords bekräftande.

Äntligen förbjuder ock Herren oss att svärja vid vårt huvud, därför att Gud är så alldeles ensam dess skapare, att ingen ens förmår »göra ett hår vitt eller svart». Här se vi, huru Herren på det allvarligaste inskärper den allra högsta vördnad för Gud och allt vad honom tillhör. Må var och en djupt betänka detta. Då skola vi ock alls icke svärja, nämligen i oträngda mål, såsom vi snart skola se att meningen är, utan vårt tal skall vara: »Ja, ja; nej, nej; ty vad därutöver är, det är av ondo». - Men att vi på överhetens befallning, eller annars, när kärlekslagen för nästans väl kräver det, icke blott hava lov, utan äro skyldiga att svärja, det se vi först av Herrens egen befallning: »Du skall frukta Herren din Gud och svärja vid hans namn» (5 Mos. 6: 13, jmf. Jer. 4: 2), och sedan av de heligas exempel, såsom i Rom. 1: 9; 2 Kor. 1: 23; kap. 11: 31, samt av apostelns ord i Ebr. 6: 16 och 17. Om sådana eder talas således icke där, utan om detta onödiga svärjande uti vardagligt tal, vilket endast är ett grovt missbruk av Herrens heliga namn.¹

Ännu mer grovt och ohyggligt blir Guds heliga namn och väsende föraktat och trotsat av *menedaren*, då han rent av fördristar sig att vid Guds namn bekräfta vad falskt är, och utmanar den Allsmäktige till hämnd över sig, ja, avsäger sig all Guds nåd och barmhärtighet. Om det förskräckliga i meneden behöva vi väl icke bruka många ord. Det är visserligen sant, att även menedaren, om han kommer till en av Guds Ande verkad bättring, kan genom Kristi mellankomst lösas ifrån sin galenskaps

synd och få nåd (Matt. 26: 74); men det förskräckliga i meneden står ändå kvar, enär den helige Guden, såsom många förskräckliga exempel ofta visa, kan hastigt nedslå sin fräcke föraktare,, förr än någon sådan bättring mellankommit. *Gud låter icke gäcka sig. Det är förskräckligt att falla i den levande Gudens händer.*

Ett dylikt grovt missbruk av Guds namn är ock det, när det användes till signerier och trolldom; när man vill med Guds namn och heliga föremål fördriva något ont, utrannsaka förborgade ting o. m. dylikt. Dock, detta tillhör blott de mest råa och grova människor.

Men vi komma nu till en betraktelse, som angår mera upplysta människor. Det är ett Guds namns missbruk gängse även ibland dem, som umgås med Guds ord - ja, av allt Guds namns missbruk är väl intet så förskräckligt, för Guds ögon vederstyggligt och upprörande, som detta - det nämligen, när Guds heliga ord och namn användas *till slöja och prydna på ett falskt väsende* - när de användas till *skrymteri*. Vi veta, att med *Guds namn* förstås icke blott de korta beteckningarna av Gud, som vi vanligen kalla hans namn, utan ock allt, som beskriver Gud för oss; således i vidsträcktare mening: allt Guds ord, som talar om honom och hans egenskaper.

Tänk nu, när en människa icke blott med bristande andakt och vördnad läser, hör och sjunger Guds heliga ord, utan rent av med ett världsligt och obotfärdigt sinne umgås med Guds ord, för att liksom därmed omgiva sig med en helig prydnad, så att hon genom de heliga orden och åtbörderna skall synas from, allvarlig och helig, under det hjärtat är dödt och falskt inför Herren. Detta må väl heta att av de heligaste ting göra det oheligaste bruk. Allt skrymteri är redan i sig självt den vederstyggligaste synd; men att därjämte därtill använda den helige Gudens ord och namn, så att Guds ord skola vara en slöja över skrymtaren, det är' dock något, varvid man måste högeligen förskräckas. Till exempel, när en människa, som antingen genom några intryck av Guds förekommande nåd, eller ock blott genom någon mänsklig bevekelse inkommit i de kristnas hop, men aldrig vet, vad den »trånga porten» vill säga, aldrig varit dödad under Guds dom och således icke heller blivit i Kristus saliggjord, likväl börjar så tala och föra sig, som de kristna, umgås med Guds ord och religiösa iakttagelser, men utan omsorg om en hel hjärtats nyfödelse - detta är ju att omgiva ett falskt väsende med ett vackert andligt skimmer.

Sådana människor äro av två slag. Den ena slår sig på en evangelisk sida, har en evangelisk ton, talar om nåd och rättfärdighet i Kristus, om tron och den kristliga friheten, men med den döda inbillningstro, som icke medför den helige Ande, vilken angriper köttet, tuktar och dödar den gamla människan, utan denna själ kan mycket fritt fortfara med en eller annan skötesynd, utan all bättring, utan omsorg, kamp och bön att undkomma synden, ja, hon t. o. m. förgyller sin synd med någon falsk tydning av Guds ord, t. *ex. om* den kristliga friheten och dylikt. Så skall då Kristi ord och namn tjäna att göra synden helig. O, att det bleve dig givet att vakna! *Herren skall icke låta den bliva ostraffad, som missbrukar hans namn.* - Orden om tro och rättfärdighet i Kristus äro väl dyra ord, men ditt bruk av dem är ett vederstyggligt missbruk; »du har ingen del eller lott i denna sak, ty ditt hjärta är icke rätt inför Gud» (Apg. 8: 21), emedan din tro icke åtföljes av gudsfuktans ande. Och så länge du icke blir bekymrad däröver, är ditt upplysta tal om Guds ord intet annat än ett vederstyggligt missbruk.

En annan människa slår sig på en mer lagisk sida, talar många ord om gärningar och helgelse, om bön och allvar och kraft, men tager för egen del saken så lätt och ytligt, att hon aldrig blir av lagen dödad, nedslagen och tillintetgjord, utan tycker sig ganska väl lyckas med sin fromhet, emedan den består blott i yttre övningar och några vissa gärningar och religiösa iakttagelser, såsom att morgon och afton läsa sitt kapitel ur bibeln och göra sin bön, verka något för andras olyckliga själar eller kroppar o. s. v.; och därmed menar hon sig vara stadd i helgelse., fastän icke ännu helgelsens första rot finnes i hjärtat, nämligen den under daglig förödmjukelse blott av Kristus levande och närda anden; men hon tiger om denna brist; hon talar renlärt om alla stycken och först och sist om gärningar, så att man skulle tro, att en sådan människa måste själv vara mycket helig - ehuru det kan vara så långt därifrån, att till och med det allmänna världsväsendet ännu kan bo i hjärtat och huset, och världens vänskap ännu icke gått förlorad (Jak. 4: 4). O, att det bleve dig givet att vakna! Herren vet ditt hjärtas innersta! Herren vet, att du själv tager saken så lätt och ytligt, att du är obekant med »det, som är viktigare i lagen, nämligen domen (lagens andliga krav och dom över dig själv), barmhärtigheten (mot andra) och tron» (som först och sist behöver Lammet). När du

icke bekymrar dig om dessa punkter och likväl umgås med andliga ting, då är det verkligen att missbruka Guds namn till slöja över ett falskt väsende (Matt. 23: 23-28). Men Herren skall icke låta den bli ostraffad, som missbrukar hans namn.

Ett gruvligt Guds namns missbruk, besläktat endels med det nyssnämnda och endels med trollkarlens, som för jordisk vinning använder Guds ord och heliga namn, är ock det, när någon blott för brödets skull giver sig i andligt ämbete och sedan utövar det, alltid lika jordisk i sinnet - lever hela veckan i full världslighet, utan tecken av någon gudsfuktan, men på söndagen uppträder inför församlingen med alla uttryck av fromt allvar och nu, i Fadrens, Sonens och den helige Andes namn, antyder ett heligt nit om bättring, tro och helgelse - fastän han aldrig eljest har någon omsorg om dessa heliga ting, varken om sin egen omvändelse och helgelse, eller om åhörarnas. O, ett förskräckligt Guds namns missbruk att blott för brödet använda heliga ting! Men vad Herren i sin himmel tänker därom, - det låter han oss något märka, då han säger: »Huru kan du tala om mina stadgar och taga mitt förbund i din mun, du som hatar tuktan och kastar mina ord bakom dig? - - Sådant gör du, och jag tiger; därför tänker du, att jag är såsom du; men jag vill straffa dig och ställa dig för ögonen» (Ps. 50). »Ja, Herren skall icke låta den bli ostraffad, som missbrukar hans namn.»

»Och jag tiger», säger Herren! Låtom oss väl frukta oss för detta Guds tigande. Gud är aldrig mer fruktansvärd, än när han tiger. Då går en tyst dom över människan: *Jag skall förstocka hans hjärta* (2Mos. 4: 21). Detta skall lära var och en att akta på Herrens ord, när han talar.

Och härmed hava vi antytt ännu en lärdom av allt detta. Guds namns missbruk i grovt, till skrymteri och falskhet, är vanligen en följd av ett finare, det nämligen att man hör, läser och sjunger Guds heliga ord utan den vördnad, som Guds ord äskar, således, icke blott en andäktig sinnesstämning, utan ock en *lydaktig* ande, som i allt vill göra vad Herren bjuder, och vill göra det genast. Blott den vanan att höra Guds ord utan vördnad, utan att söka nåd till att genast göra därefter, eller höra Herrens domar och icke låta dem gälla - det är denna vana, som förhärdar människans sinne. Det var på detta sätt Faraos förhärdades, då han icke ville göra vad Herren äskade av honom; och på samma sätt Judas, då han dagligen hörde Kristi ord *och* likväl i tysthet hyllade sin tjuvnadssynd; och på samma sätt judarna, då de hörde, att de med *all* sin lag och laglydnad skulle förgås, när de icke voro födda på nytt och iklädda Kristus, men icke aktade det. Du måste antingen hörsamma allt Guds ord, så väl det om den *invärtes människan*, som det om *yttre gärningar*, eller ock småningom och hemligen förhärdas därav. Och då kommer den hemska tystnaden, att Gud tiger, att du icke mer oroas av Guds röst, utan får nu sova - »men ditt fördärv sover icke».

»Men vem kan fullgöra allt Guds ord? Vilken är utan synd?» säger du. - Svar: Det är icke den bristande förmågan att fullgöra allt, det är icke denna vanmakt och skröplighet, med vilken en uppriktig själ kämpar, kvidande inför Herren om hans nåd och hjälp - det är icke denna skröplighet, som förhärdar eller fördömer dig, utan endast den falska anden, som icke hörsammar ordet, icke tager det till hjärtat, »för att göra därefter». Är du blott lydaktig, men råkar i vanmaktens nöd, då har du hela den treenige Guden till din hjälp och i honom en trygg borgen för din frälsning. »Herrens namn är en befäst stad; dit *flyr* den rättfärdige och får skygd» (Ordspr. 18: 10). Och härmed komma vi nu till sista delen av vår betraktelse.

Då Gud bjuder, att vi icke skola missbruka eller »onyttigt föra» hans namn, så har han därmed ock givit tillkänna, att det tvärt om skall brukas till nytta och salighet. Detta sker då, när vi »åkalla det i all nöd, bedja, tacka och lova». Detta är nu den kristliga plikt, som andra budet ålägger oss, och som icke kan strafflöst försummas. Herren har uppenbarat oss sitt namn, sina gudomliga egenskaper, sin makt, sin kärlek, sin trohet och sanning, och i synnerhet det dyra och tröstrika frälsarenamnet, sitt Jesusnamn, »som är över alla namn, och i vilket vi skola bli frälsta». Han har uppenbarat detta därför, att vi skola tro därpå, hava tröst därav, åkalla det i all nöd, ja, alltid »fly därtill, såsom till en befäst stad». Är du olycklig för synden, så finnes det en, som heter Jesus, »ty han skall frälsa sitt folk ifrån deras synder». Vågar du säga, att han icke gör efter sitt namn? Han heter Trofast och Sannfärdig (Upp. 19: 11). Vågar du dock tänka, att han icke är riktigt trofast? Eller du är i någon annan nöd; och Herren heter en Nödhjälpare (Jer. 14: 8; Dan. 6: 27), och han säger: »Åkalla mig i nöden, så vill jag hjälpa dig, och du skall prisa mig» (Ps. 50: 15).

Vågar du likväl säga, att det är ingen hjälp när Herren? Han heter kärleken och har en sådan omsorg om människobarnen, att han säger: »På eder äro till och med alla huvudhåren räknade»; kan du

dock tänka, att han alls intet bryr sig om dig, då du kvider i din nöd inför honom? Att hava bekymmer i sitt hjärta, men likväl icke åkalla Herrens namn och hoppas allt gott av honom, det är intet annat, än att förakta Gud och »göra honom till en lögnare» (1 Joh. 5: 10). De som göra sig väl bekanta med Herrens namn, de hava för all sin tid en hög, himmelsk tröst och trygghet i all jämmerdalens sorg och oro, starkhet i all sin vanmakt och ett himmelskt sällskap, var de än äro. Men den som föraktar Herrens namn, icke betraktar och åkallar det, han har till sin rätta lön att vara beständigt otrygg, arm och eländig. »I haven icke, emedan I icke bedjen», säger aposteln. Det är därför både en stor förlust och en stor synd mot detta bud att icke flitigt och troende åkalla Herrens namn.

Men vi skola icke blott åkalla Herrens namn, utan ock tacka, prisa och lova detsamma tacka för alla hans välgärningar samt prisa och lova hans gudomliga egenskaper. Ja, detta är visserligen vår högsta plikt i livet. Men här hjälpa icke stora och vackra ord, utan här fordras någon djup eftersinning. Tacka och lova måste vara hjärtats sak; men skall det bliva hjärtats sak, då måste du besinna och se de välgärningar, för vilka du har att tacka, besinna och fröjdas över de Guds egenskaper, som du skall lova. Därför fordras här ett andligt öga, som ser Herrens härlighet, hans ousägliga nåd och välgärningar; då blir hjärtat upptänt, så att det icke kan låta bli att tacka och lova honom.

Men vilken människotanke kan här räcka till, vilken tunga kan uttala allt, varför vi borde tacka och lova vår Gud? »Hela jorden är full med hans ära.» Allt vad ögat möter, vittnar om Guds godhet och storhet och om hans kärlek till människan, då allt, vad på jorden är, är skapat för oss; och sedan tro och bekänna vi, att han ock utgivit sin enfödde Son för oss alla, att vi skola såsom en fri gåva emottaga det eviga livet, »det riket, som är oss tillrett från världens grundläggning». Huru skulle icke våra hjärtan för allt detta vara blott ett evigt och oupphörligt lov och pris och tack! Sannerligen, hela vårt liv skulle icke vara något annat, än lov, pris och tack. »Allt det i mig är», själ och sinnen, hjärta och tankar, ord och gärningar, allt skulle lova Herren. Är icke detta billigt? När nu detta icke sker, utan du går tvärt om alldeles kall och otacksam och kanske missnöjd och otålig för de allra minsta obehag, är det icke då sant, att du väl förtjänt, det Gud med evig vrede på ögonblicket kastade dig till helvetet? Ja, sådant se och känna de trogna, så att de av hjärtat betyga, att de blott för denna synd alla dagar förtjäna helvetet.

Men nu, de som icke blott äro kallsinniga och försumliga uti att prisa vår Gud, utan ock rent av äro missnöjda och otåliga med vad han tilldelat dem, de skola väl akta sig, att icke Herren verkligen giver dem efter förtjänst, när de icke äro nöjda och tacksamma för det de hava fått. Otacksamheten är en så vederstygglig synd, både inför Gud och människor, att man sagt, det en otacksam människa måste vara den tyngsta börda, jorden bär. Otacksamhet är det uttorkande väder, för vilket alla Guds nådekällor till dig utsina. Herren Gud kan ju icke rättvisare och lämpligare löna otacksamheten, än genom att taga ifrån dig det goda, du så ringa aktar. Därför böra vi i tid vakna över denna svåra synd, bedja Gud om förlåtelse och omnåd till bättring. Ty, såsom redan är sagt, så många och stora äro dock Guds välgärningar emot oss, att hela vårt liv borde vara ett evigt och oupphörligt tack och lov.

Men utom det, att tacksamheten är din heligaste plikt mot Gud, så skulle den ock göra dig själv till en lyckligare människa, göra ditt sinne förnöjt, din bön varm och tröstefull. Vi vilja blott tala om detta sista. Vad är orsaken, att mången eljest allvarlig själ är så kall, död och nedslagen i sin bön, har så liten tröst och tillförsikt därvid under bekymrets stunder? Utan tvivel den, att man begynner direkt att bedja, utan att hava först tackat och lovat. »Jag undrade», säger en man, »när jag läste Luthers allvarsamma anmärkning över denna "förvända ordning". att man börjar först bedja och icke först tackar och lovar; men jag har nu livligt erfarit, vilken förträfflig anmärkning det var.» Luther talar över Ps. 18: 4: »Herren, den högtlovade, åkallar jag», och säger: »Man kan icke tro, vad Guds lov är för ett kraftigt medel vid tillstötande fara. Ty så snart du begynner lova Gud, blir det onda genast mildrat, det tröstliga modet växer och därpå följer Guds åkallande med tillförsikt. Fördenskull hava alla rätta Guds tjänare sett sig väl före, att de icke begynt på något annat sätt, eller i någon annan ordning sökt tröst och hjälp emot det onda, än denna vers lär oss: *man skall icke först åkalla Herren, utan först lova honom*. Det finns människor, som jämra sig inför Herren, men icke bliva hörda; "de ropade, men det fanns ingen, som frälste; till Herren, men han svarade dem icke"

(Ps. 18: 42). Varför det? Emedan då de ropade till Herren, de icke lovade honom, utan voro harmsna på honom; de hava icke föreställt sig Herren, huru ljuvlig han är, utan endast tänkt på sin bittra erfarenhet. Men ingen blir befriad från det onda därigenom, att han endast ser på sitt elände och förskräckes för detsamma, utan därigenom, att han sluter sig till Herren och ser på hans godhet.»

Detta tyckes visst vara ett svårföljt råd, att man skall i nödens stund begynna med att lova Gud, men det är ock något, som skall utmärka den renare tron och den äkta bruden, som håller Brudgummen för mer än alla hans gåvor, som vördar och prisar Herren själv, icke blott när han gör vad oss behagar, utan »i all tid», för vad han är i sig själv. »Skökokärleken» kan blott tacka för gåvor, men icke lova för Herrens egen förträfflighet. Dock blir det även för de trogna en svår konst att mitt i nödens och bekymrets mörker höja sig till Guds egen eviga godhet och trohet; men försök endast, när du är i detta mörker, och grip till Guds lov, försänk dig i Guds egenskaper och de stora bevis därpå, som du och alla heliga förut haft, så skall du snart erfara lättnad och omsider besanna Davids ord »Det är gott att lovsjunga vår Gud; ja, det är ljuvligt; lovsång höves oss» (Ps. 147: 1).

Men till att lova och prisa Herrens namn hör ock att söka befrämja hans ära inför människor. Detta sker dels med munnens bekännelse ur ett benådat och troende hjärta (Rom. 10: 10) dels med ett vackert kristligt leverne, »som pryder Guds vår Frälsares lära i alla stycken». Om det första säger aposteln: »Låtom oss alltid till Gud frambära lovoffer, det är frukt av läppar, som prisa hans namn» (Ebr. 13: 15). Därom säger ock Kristus: »Var och en som bekänner mig inför människorna, honom skall ock jag bekänna inför min Fader» och hans änglar. Har du funnit liv i Guds Sons namn, är du genom honom benådad och med honom förenad, skulle du ändå kunna vara tyst om honom bland dina medmänniskor? Skulle du icke nitälska för att bland dem uppenbara hans nåd och saligheten av dess ägande? Ja, skulle det icke utflyta av din mun, det som är störst för ditt hjärta? Säger icke Herren själv: »Varav hjärtat är fullt, därav talar munnen.» Måtte alla kristna, omgivna av världens otro och gudlöshet, troget framhärda med Jesu namns bekännande! Skämmens ej, I syndare, att vittna om er Frälsare! Hållom det för största ära, om vi för denna bekännelses skull få lida smälek! Vare det vår högsta berömmelse, om vi för Jesu skull hållas för dårar! Vilken som undandrager sig och blyges vid hans namn, vid honom skall ock han blygas inför sin Fader och hans änglar (Luk. 9: 26).

- Men den, som bekänner Jesus med munnen, bör ock prisa honom med sitt leverne. Så säger Herren: »Därigenom är min Fader förhärligad, att I bären mycken frukt, och I skolen vara mina lärjungar.» Och åter: »Så lyse edert ljus inför människorna, att de må se edra goda gärningar och prisa eder Fader, som är i himmelen.» Att bekänna Jesus med munnen, men förneka honom med gärningarna, är mycket kraftigare att bringa försmädelse över hans sak och ord, än om du vore en uppenbar försmädare. Däremot är ingen vältalighet så kraftig att befrämja Herrens sak och ära bland människor, som när evangeli bekännelse är åtföljd av ett kristligt leverne.

Måtte nu var och en gå till sig själv och eftersinna, huru han, enligt detta bud, i all sin umgängelse söker Guds namns ära. Äro vi vakna, så skola vi visserligen här finna mycket att ångra, ja, så mycket, att vi skola blott ropa: »Gud, fördöm mig icke! Gå icke till doms med din tjänare!» Om Gud hade givit blott detta bud, så vore dock allt kött förtappat, därest han icke hade givit oss sin Son; såsom »*lagens ände* till rättfärdighet för var och en, som tror». - Men vilja vi för våra återstående dagar bättre ära hans namn, så skola vi väl ock flitigt *åkalla* det. Den, som rätt förstår och aktar det andra budet, skall visserligen flitigt bedja den första bönen: *Helgat varde ditt namn!*

1.

Då likväl Kristi ord på det anförda stället, Matt. 5: 33-37, lyda så, som skulle allt svärjande av honom vara förbjudet, och många välmenta kristna så fattat orden, vilja vi här meddela tvenne läsvärda förklaringar över detta ställe. Chr. Starcke säger: »Missförståndet av detta ställe, såsom om allt svärjande vore förbjudet, kommer därav, att man satt ett komma (,) efter ordet svärja. Stryk ut detta kommatecken och förbind svärja med de följande orden, så framstår meningen tydlig.» Han

erinrar nämligen om vad som dels av detta ställe, dels av Matt. 23: 16 synes, att de skalkaktiga fariséerna hade lärt folket ett slags småeder eller halveder, såsom vid himmelen, vid jorden, vid Jerusalem, vid templet o. s. v., vilka eder icke skulle vara av så stor vikt och med vilka man därför kunde så mycket lättare bedraga varandra. Emot denna fariséernas förfalskning och skalkaktighet uppträder här Kristus, såsom man ock ser, att han i hela detta kap. från v. 19 talat mot fariséernas förfalskning av Guds bud. Det är ock värt att märka, att Kristus icke säger: »Du skall aldrig svärja vid Herren din Guds namn, utan uppräknar blott dessa diktade småeder hos judarna. Detta är det ena, som här förtjänar att betänkas. Men det andra är, vad Luther så starkt, tydligt och lärorikt skriver över detta bibelställe, att vi icke kunna underlåta att meddela det, ehuru det kan synas mer vidlyftigt talat, än för frågans belysande nu nödigt vore. Sedan han först omtalat, huru man bråkat med denna text och därvid förvillat sig och andra, säger han: »Man kan ju icke neka, att Kristus själv och Paulus ofta hava svurit, varjämte det står i skriften, att man skall svärja vid Guds namn; därför måste man här göra en åtskillnad, att man rätt må förstå texten.»

Vi hava redan hört, att Kristus här alldeles icke talar med avseende på den världsliga styrelsen och ordningen, eller vill göra överheten något intrång, utan predikar blott för enskilda kristna, huru de för sig själva skola leva. Därför skall man anse svärjande på samma sätt förbjudet, som ovanför i samma kap. att dräpa eller att se på en kvinna med begär. Att dräpa är rätt, och likväl även icke rätt, att begära en kvinna är synd och icke synd; men sålunda att man rätteligen åtskiljer bäggedera, nämligen så, att till *mig* och *dig* är sagt: »om du dräper, så gör du orätt; ser du på en kvinna till att begära, så gör du orätt.» Men till en domare säger han: »om du icke straffar och dräper, skall du bliva straffad»; likaledes till en äkta man eller hustru: »om du icke håller dig till din maka, gör du orätt.» Således är det i skriften befallt, både att man skall dräpa och icke dräpa, vara och icke vara när en kvinna; nämligen att du icke skall dräpa och icke hava begär till en kvinna, där du icke har Guds synnerliga ord och befallning. Men om du dräper, då Gud befäller dig det, eller har en kvinna efter Guds ord, så är bäggedera rätt; ty vad Gud säger och befäller dig är helt annat, än vad du själv gör.

»Såsom du nu har förstått detta, bör du ock förstå orden om svärjandet. Att Kristus här så strängt förbjuder det, det gör han emot judarnas falska lärare, vilka lärde, att edgång och svärjande, om det ock skedde onödigtvis och utan Guds ord, icke vore synd; ja, de hade gjort en åtskillnad, huru man kunde utan fara svärja, och vilka eder skulle gälla eller icke, såsom att man väl kunde svärja vid himmelen eller vid Jerusalem eller vid sitt huvud; det vore inga eder, och de bundo icke så strängt, om man blott icke åberopade Guds namn. Sålunda hade de till slut bragt saken därefter, att ett blott ja eller nej gällde intet, och att det ansågs vara av föga betydelse, om de icke höllo något, som de icke hade bekräftat med en ed. Alldeles såsom de hade lärt om dräpandet, att man icke behövde anse ett hemligt agg eller hat för synd; ävensom om man vore ond på sin hustru, men hade lust till en annan och bevisade det med blickar och skämt och andra tecken. Emot sådana falska helgon har Kristus begynt att predika och säger: »Om I icke bliven frommare, skolen I icke komma i himmelriket.» Så säger han nu: »Såsom I förfaren med svärjandet, det duger icke; utan jag säger eder: I skolen alls icke så svärja, varken vid templet, eller vid Jerusalem, eller vid edert huvud även så litet, som vid Gud själv; utan vad I överenskommen med varandra, det skall troget hållas blott på ett ja eller nej.» Ty det är att missbruka Guds namn, om man översuddar det med eder och svärjande, likasom skulle ett blott ja eller nej icke gälla eller binda, om icke Guds namn vore med. Sedermera är ock ännu ett missbruk, att man så lättsinnigt svär, som nu är vanligt, då man nästan vid varje ord nyttjar Guds namn. Allt detta skall rent av förbjudas.

Så är nu det åtskillnaden: av sig skälvt skall ingen svärja, så framt han icke har Guds ord därpå, att han skall göra det. Men om det går i och efter Guds ord, då är det rätt att svärja, dräpa, hava lust till kvinna m. m. Men det kallas att hava Guds ord därpå, om han befäller mig det, såsom på ämbetets vägnar, eller för sin skull, eller äskar det genom dem, som äro i ämbetet. Såsom t. ex. om en furste fordrar en trohetsed, så bjuder ordet, att du skall lyda överheten. Ty Gud har så förordnat och ställt regeringen, att den ena på detta sätt måste förbindas med den andra, på det alla tvistiga saker genom eden måtte slutas och biläggas, såsom det heter i Ebr. 6: 16: Så har du nu *ett* skäl, då det är rätt att svärja, nämligen *nödvändigheten*, då man måste göra en ed av lydnad för överheten, för att bekräfta sanningen eller avgöra saker till befrämjande av frid och enighet.

Men det andra skälet är *kärleken*, fastän det icke fordras av överheten, utan sker nästan till godo; likasom kärleken även vredgas och straffar, när han ser sin nästa synda eller fela, såsom Kristus lär i Matt. 18: 15. Fördenskull, om jag ser någon i andlig nöd och fara, svag i tron, med förtvivlande samvete eller förvirrat förstånd o. dyl., då skall jag icke blott trösta, utan även därjämte svärja och säga: »Så sant Gud lever och Kristus har dött, så visst är detta sanningen och Guds ord.» Där är eden så nödvändig, att man icke kan umbära den. Ty genom den blir den rätta läran bekräftad, det förvillade och svaga samvetet undervisat och tröstat, samt förlossat från djävulen. Därför må du här svärja så högt och dyrt, som du någonsin kan. Så hava Kristus och Paulus svurit och tagit Guds namn till vittne. Så hör en ed till varje hotelse eller löfte, som en kristlig predikant uttalar, till att skrämja de hårda och till att trösta de klenmodiga.

»Summa, där du har Guds ord, give dig Gud nåd, att du utan omsvep må svärja, bestraffa, vredgas, eller vad Gud befallt dig. Men vad som är utom Guds ord, icke sker på Guds befallning eller för nästans nöd och nytta, det skall du alldeles icke göra. - Så har du nu ett riktigt och klart begrepp om denna punkt, att man icke förgäves må pina sig med denna text och göra sig en skärseld, där ingen är.»

- C-O Rosenius

© [www.pietisten](http://www.pietisten.com)

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikets tillväxt.

Texterna får dock inte användas i någon form av försäljning utan tillstånd från pietisten.com.